

Сьогодні
09.01.2024

Урок
№32

Дата: 10.01.2024

Клас: 5–Б

Предмет: Пізнаємо природу

Урок: № 32

Вчитель: Капуста В.М.

Повітря. Властивості повітря.

Як люди використовують властивості повітря .

Повторення. Науки, що вивчають природу.

Мета уроку:

- закріпити знання про повітря: його склад і властивості;
- розглянути приклади використання людиною повітря;
- розвивати вміння спостерігати, проводити досліди, спостерігати за ходом і результатами досліду;
- розвивати інтерес до предмету.
-

**Щоб усім нам посміхатись,
треба з кожним привітатись!
А щоб настрій добрий мати –
Старанно будемо працювати!**

Повторення

1. Що таке наука?
2. Які науки вивчають живу природу, а які- неживу?
3. Як наука змінює світ?

Сьогодні
09.01.2024

Поміркуй

Як можна економно
використовувати воду?

Як ти бережеш воду?

Усі люди повинні
дотримуватися правил з
охорони води.
Потрібно економно
витрачати воду, охороняти її
від забруднення
промисловими відходами.

Де є повітря?

- Наша Земля оточена повітряною оболонкою – **атмосферою**.
- Повітря заповнює весь вільний простір. Воно є у воді й на суходолі, за бортом літака та у глибокій шахті, у ґрунті й у гірських породах,
- у різних предметах й у рослинах. Повітря є у тілі людини і тварин.

Повітря — це суміш газів, до його складу входить кисень.

До складу повітря також входять: азот та вуглекислий газ.

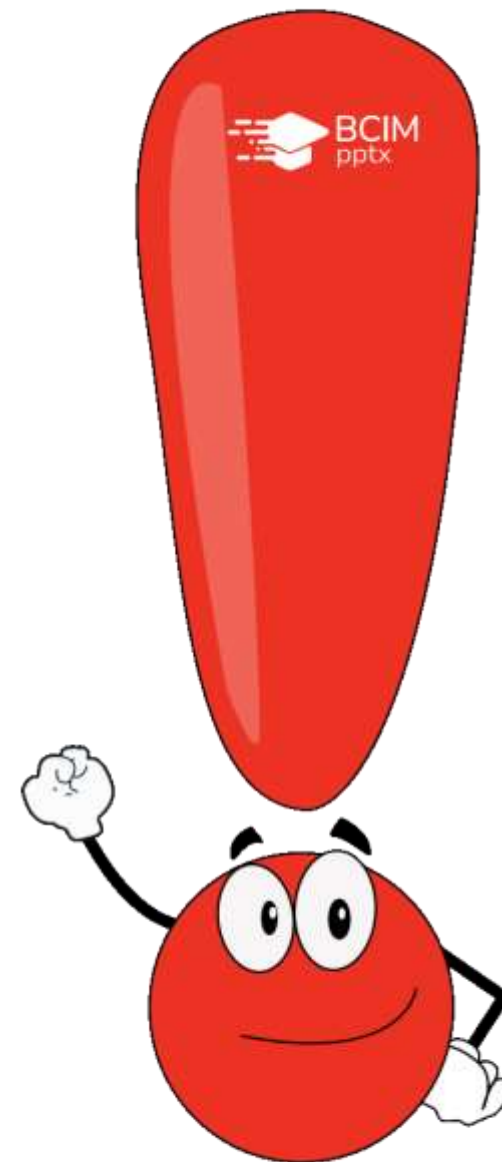
У повітрі міститься водяна пара та різні тверді домішки: пил, кристалики льоду, морської солі, сажа, попел тощо.

Більшу частину повітря становить *азот* (з грецької – безжиттєвий).

Азот — це газ, який потрібний для повноцінного розвитку будь-якого організму. Без азоту величезні дерева перетворилися б на карликів, ягоди та фруктові плоди стали дрібними, а трави взагалі зів'яли.

**Люди та тварини дихають
повітрям, а видихають
вуглекислий газ.**

Щодня доросла людина вдихає близько 14
кг (12 000 л) повітря.
Автомобілі споживають набагато більше
повітря, ніж люди, спалюючи
його у своїх двигунах.

Сьогодні
09.01.2024

Робота в підручнику

Розгляньте
діаграми на
малюнку 132.

Чи змінюється
склад повітря
який ми
видихаємо?

Сьогодні
09.01.2024

Гімнастика для очей

Гімнастика ДЛЯ ОЧЕЙ

Властивості повітря

- Безбарвне
- Прозоре
- Не має смаку
- Не має запаху
- Має об'єм і масу
- Пружне
- Погано проводить тепло
- Розчинне у воді
- При нагріванні повітря розширюється, а при охолодженні стискається

Чи має повітря колір?

- Чому небо блакитне?

Повітря саме по собі **не має кольору**.

Колір Сонця складається з багатьох хвиль. Якщо розглянути їх кожну окремо, то можна помітити, що кожній довжині хвилі відповідає певний колір. Доки сонячне світло подолає шлях до Землі, частина його розсіюється в повітрі. Особливо до розсіювання схильні хвилі більш короткої довжини, які відповідають блакитному кольору.

Тому повітря в небі здається нам блакитним.

Повітря безбарвне, прозоре.

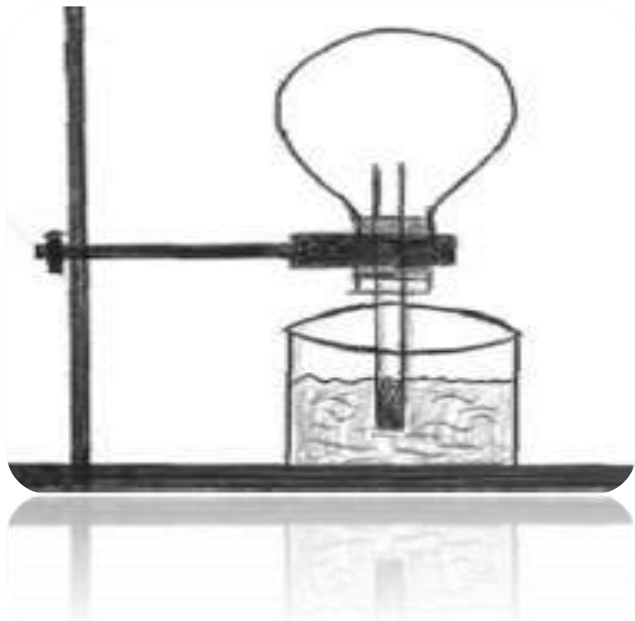

Чи має повітря об'єм?

Дослід 1. До скляної банки, заповненої водою, опускаємо догори дном колбу так, щоб у неї не заходила вода. Вода не заходить до колби. Це відбувається, тому що повітря має певний об'єм.

Маса 1 дм^3 повітря за температури 0°C та атмосферного тиску 760 мм рт. ст. дорівнює $1,293 \text{ г.}$

Сьогодні
09.01.2024

Який висновок ми можемо зробити, дивлячись на малюнки?

Дослід 2. Повітря має об'єм і масу.

Повітря пружне

Дослід 3. Надуваємо повітряну кульку або накачуємо м'яч.
Вони стають пружними.
Доки в них не було повітря, вони не мали цієї властивості.
Отже, повітря **пружне**.

- **Повітря містить воду.**

Щоб підтвердити це, проведемо дослід.

- **Дослід .** У невеликій скляній банці розміщуємо кілька шматочків льоду. Через деякий час на стінках банки та під нею з'являються краплини води. Це відбувається тому, що в теплому повітрі міститься водяна пара, і коли вона зустрічається із чимось холодним, то утворює великі краплини.
- Також підтвердженням наявності вологи в повітрі може бути веселка .

Властивості повітря

Повітря слабо проводить тепло.

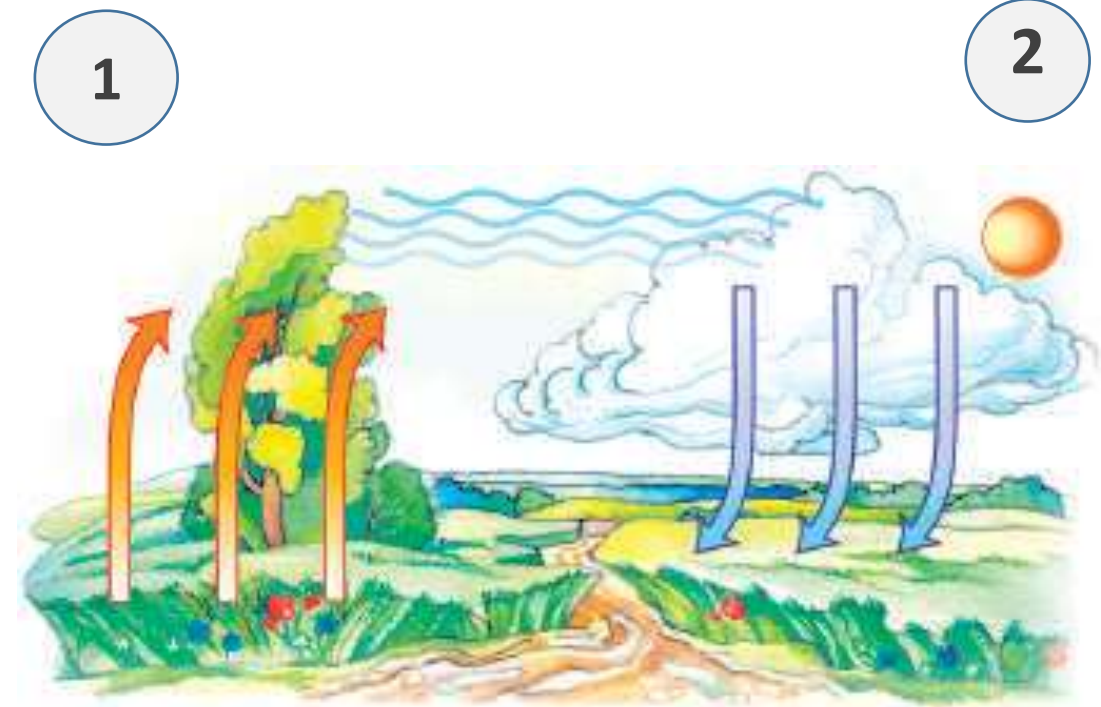
Сонячне проміння, проходячи крізь чисте прозоре повітря, майже не нагріває його, а нагріває земну поверхню і всі предмети на ній.

Повітря ж нагрівається від нагрітої сонцем поверхні землі.

Тому тепліше повітря – біля земної поверхні, а з підняттям угору воно охолоджується.

Нагріваючись, повітря розширюється, стає менш щільним, а тому легким. Тепле легке повітря піднімається вгору – відбувається **висхідний рух** (1).

Холодне повітря більш щільне і важке, тому воно опускається – відбувається **низхідний рух** (2).

Сьогодні
09.01.2024

Поміркуй. Чому ліхтарики піднімаються вгору?

Тепле повітря
легше, ніж
холодне. Саме
тому ліхтарики
піднімаються
вгору.

Надінемо кульку на пляшку й опустимо її в гарячу воду. Кулька надувається.

Чому?

Повітрю потрібно більше місця, тобто воно розширюється під час нагрівання.

Поставимо пляшку з надутою кулькою у холодну воду. Кулька здувається, так як при охолодженні повітря стискається.

Візьміть дві склянки з
гарячою водою. Одну
залиште відкритою, а іншу
накрийте скляною банкою.

В якій склянці вода
охолола швидше?

Повітря погано проводить тепло

- **Дослід 6.** У дві склянки наливаємо гарячу воду та вимірюємо її температуру. Одну склянку залишаємо відкритою, а іншу накриваємо більшою склянкою або скляною банкою.
- Через деякий час знову вимірюємо температуру води в обох склянках.
- У накритій склянці вода залишається гарячою, а у відкритій — температура знижується.
- Це відбувається тому, що між склянкою та банкою було повітря, яке погано проводить тепло, проте добре його зберігає.
- Отже, **повітря погано проводить тепло.**

Рис. 6.2. Озимина надійно захищена снігом від переохолодження

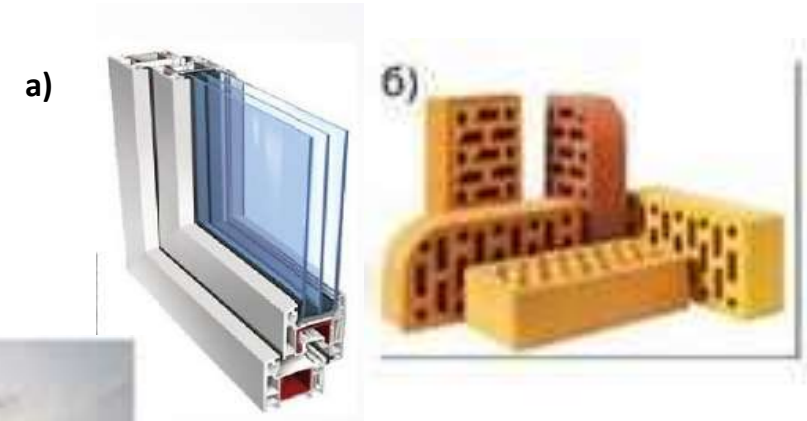

Рис. 6.3. Теплоізоляційні матеріали: а) трикамерний склопакет; б) цегла);

Цю властивість повітря можна спостерігати в природі. Взимку шерсть тварин стає густішою, а в птахів з'являється пух. Між густими шерстинками і пушинками є повітря, воно зберігає тепло.

Сьогодні
09.01.2024

Чому кульки, наповнені повітрям не тонуть?

Повітря легше за воду.

Спостерігай, як після ударів підстрибує
м'яч.

Під час удару м'яча об підлогу повітря
в ньому миттєво стискається і відразу
розширюється, тому м'яч «стрибає».

Сьогодні
09.01.2024

Фізкультхвилинка

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

**Чому іграшки, заповнені повітрям, не
тонуть у воді?**

**Чи підстрибуватиме м'яч, у якому є
дірка?**

Чому стрибають на батуті?

Повітряний океан дуже важливий для життя, адже повітрям дихають люди, звірі, птахи і рослини — усе живе на Землі. Тому ми повинні дбати про чистоту повітря.

Сьогодні
09.01.2024

Розглянь малюнки. Поміркуй як люди використовують властивості повітря в житті

Сьогодні
09.01.2024

Усі живі організми й люди задихнулися б без рослин

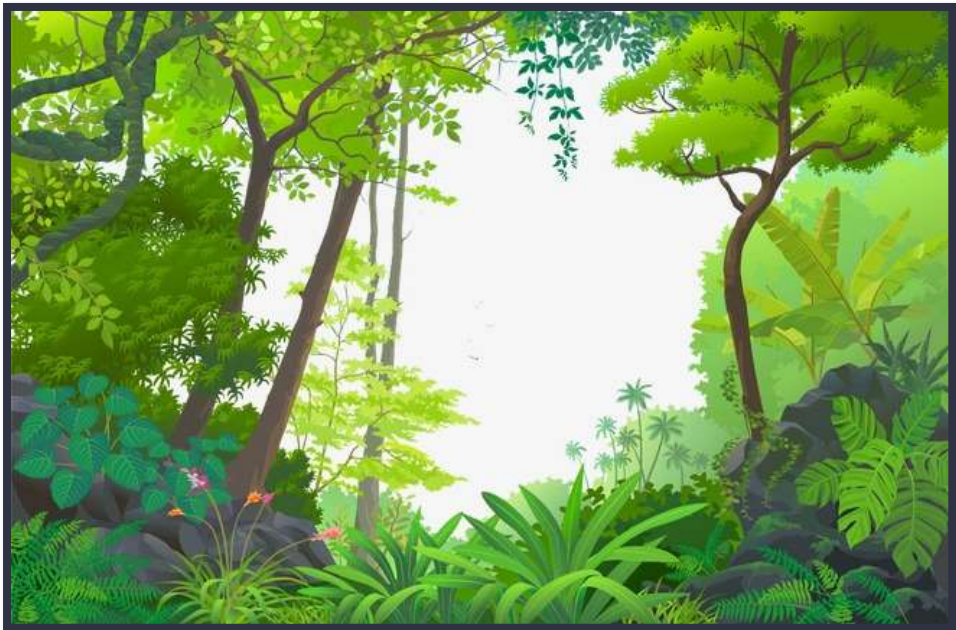
**Рослини вважають
найкращими очисниками
повітря.**

**Їхнє листя поглинає
шкідливі речовини.
Для того щоб покращити
стан повітря, потрібно
насаджувати дерева та кущі.**

Сьогодні
09.01.2024

Як берегти чисте повітря?

Століттями випробуваний метод очищення повітря — озеленення міст, насадження парків, садів, газонів і квітників. Листя рослин затримує сажу, пил і збагачує атмосферу киснем.

Найчастіше у містах висаджують тополя, липу, клен, каштан, бузок, дуб, акацію. Вони добре витримують задимленість, очищують повітря і збагачують його киснем.

Сьогодні
09.01.2024

Домашнє завдання

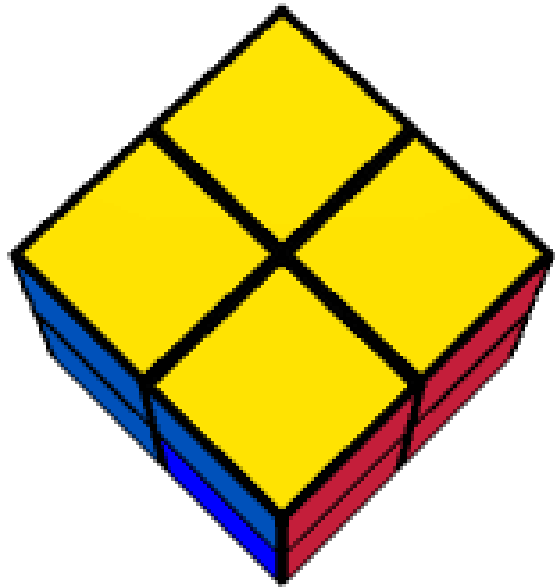
**Підручник § 34, ст. 125-128 ,
опрацювати матеріал; ст.128
запитання 1-4 (усно).**

**Записати властивості повітря у
ЗОШИТ.**

Зворотній зв'язок Human або ел. пошта
valentinakapusta55@gmail.com

Сьогодні
09.01.2024

Рефлексія. Вправа «Чарівний кубик»

Кубик, діти не простий,
Незвичайний – чарівний.

Він знання перевіряє,
Працювать допомагає.

*Все було
просто!*

*Мені
довелося
докласти
зусилля.*

*Мені нічого
не вдалося!*